

Nationalkommittén för psykologi

Årsberättelse för 2002

Såvitt vi kunnat finna är årets årsberättelse den första från Nationalkommittén för psykologi sedan bildandet 1985. Vi har därför bedömt det som lämpligt att vi inledningsvis i denna årsberättelse ger en kort resumé av kommitténs aktiviteter sedan 1995, en period som vi kan överblicka något så när tillfredsställande.

1995

Kommitténs arbetsutskott bestod av ordföranden prof. Arne Öhman, vice ordförande prof. Ingvar Lundberg, sekreterare prof. Gunn Johansson, samt prof. Olof Rydén och psykologförbundsordf. Birgit Hansson. Den viktigaste punkten detta år var informationen om att Sverige utsetts som värd för Världskongressen i psykologi år 2000 med Stockholm som kongressort. Nationalkommittén tillsammans med Psykologförbundet föreslogs få viktiga uppgifter i det stora arbete som en världskongress kräver. Bl.a. föreslogs att Nationalkommittén skulle fungera som Scientific Advisory Board, dvs som konsultorgan till kongressens Scientific Committee. Andra frågor som diskuterades var forskarutbildningen i psykologi, ämnesavgränsningar inom psykologin liksom arbets- och organisationspsykologins kvalitet inom psykologprogrammet.

1996

Psykologprogrammets rekrytering och pedagogiska uppläggning samt forskarutbildningens krav och utseende på de olika universitetsorterna var de viktigaste frågorna under mötet. Beträffande forskarutbildningen hade på kommitténs förslag en översikt av läget utarbetats av en arbetsgrupp under ledning av professor Bo Ekehammar. Dokumentet kom att få stor betydelse för den fortsatta diskussionen om forskarutbildningens uppläggning ute på institutionerna och bidrog till konsensus på området.

1997

Det tidigare år påbörjade arbetet med ämnesavgränsningar fortsatte. Ett område som togs upp för specificering och beskrivning var biologisk psykologi. Även de tidigare diskuterade frågorna om psykologutbildningen och forskarutbildningen togs upp. Särskilt diskuterades möjligheterna att underlätta övergången från psykologutbildning till forskarutbildning. Komplettering av det ovan nämnda forskarutbildningsdokumentet föreslogs. Det beslöts också att man inom

kommitténs ram skulle anordna ett tvådagarssymposium i psykometri under 1998. Det informerades om att antalet medlemmar i kommittén följande år skulle minska från 19 till 15 på grund av stadgeändringar som genomförts inom KVA.

1998

Ett nytt arbetsutskott valdes bestående av ordföranden prof. Olof Rydén, vice ordf. prof. Bo Ekehammar, sekreterare prof. Gunn Johansson, prof. Lars R. Bergman och prof. Siv Boalt Boëthius. Ämnesavgränsningar för klinisk psykologi och kognitiv psykologi redovisades. Information om arbetet inför världskongressen 2000 lämnades liksom om det av kommittén anordnade psykometrisymposium som ägt rum i Göteborg. Dokument angående psykologutbildningen som utarbetats under ledning av prof. Ingvar Lundberg och Siv Boalt Boëthius redovisades. Dessa dokument anknöt till den diskussion om psykologutbildningen som av kommittén initierats under 1996 och 1997. Även en slutversion av det ovan nämnda dokumentet om forskarutbildningen redovisades.

1999

Detta år diskuterades befordringsprofessursfrågor för första gången. Det informerades om att för psykologins del förelåg 24 ansökningar som skulle granskas av en för landet gemensam sakkunniggrupp. Kommittén ansåg att det var bra att frågan löstes på ett "samlat och enhetligt sätt". Fortsatta diskussioner fördes om de föregående år utarbetade psykologutbildningsdokumenten. Psykologförbundets representant, Birgit Hansson, redogjorde för det ökade framtida behovet av psykologer och för de problem som pensionsavgångarna inom yrket kommer att förorsaka. En uppvaktning på utbildningsdepartementet beslöts genomföras för att påpeka de framtida problemen. Nationalkommittén bestämde också att ett uttalande skulle göras i media angående dessa problem och om vikten att värna kvaliteten i utbildningen även när brist på psykologer uppstår. En artikel undertecknad av kommitténs 15 ledamöter publicerades senare på DN Debatt (23 maj 2000). Forskarutbildningen diskuterades i olika avseenden, bl.a. de nya reglerna för antagning och de skärpta finansieringskrav som uppstått. I sammanhanget diskuterades också möjligheten att åstadkomma gemensamma normer för värdering av avhandlingsdelen. Beträffande den fortgående frågan om ämnesavgränsningar presenterades och bordlades förslag för personlighetspsykologi, socialpsykologi, arbets- och organisationspsykologi, utvecklingspsykologi och klinisk psykologi. En preliminär översikt av psykologiämnets representation vid landets högskolor och universitet presenterades av prof. Olof Rydén. Kommittén beslöt att initiera en fullständig genomgång med bl.a. komplettering av lärarkompetensuppgifter. Vid mötet

uppdrogs också åt AU i samarbete med världskongressens vetenskapliga kommitté att organisera ett symposium under Nationalkommitténs namn senare under året under rubriken ”Psykologin och hälsobegreppet”.

2000

Diskussion om bedömningskriterierna för befordringsprofessorer. Det framgick att en majoritet av de sökande i den första omgången inte uppfyllde de relativt höga krav som uppstälts. Kommittén stöder dock den tolkning av kraven som tillämpats av granskningsgruppen och föreslog att kraven skulle spridas till universitetsinstitutionerna. Information gavs angående den förestående världskongressen. Genom bl.a. kommitténs försorg har de flesta forskarna ute på institutionerna engagerats i förberedelsearbetet. Ett problem som diskuterades var att mer sponsormedel skulle behövas. Forskarutbildningen diskuterades med avseende på erfarenheter efter den senaste reformen och med avseende på behov av fortlöpande uppföljning av tidigare producerad dokumentation. Beträffande ämnesavgränsningar behandlades området utvecklingspsykologi samt fördes en diskussion om olika behov av avgränsningarna. Ett PM från Vetenskapsakademiens ständige sekreterare prof. Erling Norrby diskuterades. Det beslöts att arbetet för en hemsida på Internet för kommittén skulle inledas.

2001

Ny AU bestående av ordförande prof. Arne Öhman, vice ordförande prof. Berit Hagekull, sekreterare prof. Lars R. Bergman, prof. Erland Hjelmquist och prof. Rolf Sandell. Nationalkommitténs funktion och arbetsuppgifter diskuterades. Beslöts att fortsätta bevakningen av psykologins ställning vid universitet och högskolor och genomföra de projekt som påbörjats tidigare år. Beslut om två möten per år. Finansieringsläget vid de statliga forskningsråden diskuterades och bl.a. påtalades en underrepresentation av psykologer i olika anslagsgivande organ. Vidare diskuterades den omläggning av psykologutbildningen som skett i Stockholm liksom frågan om hur genusperspektivet hanteras på olika kursorter.

Vid höstmötet valdes ny ordförande, prof. Bo Molander, då tidigare ordföranden Arne Öhman av arbetsbelastningsskäl funnit sig nödsakad att avsäga sig sitt uppdrag i kommittén. Lägesrapporter lämnades beträffande rapport om övergången mellan psykologutbildning och forskarutbildning, angående sammanställning av disputationer och licentiatavhandlingar och angående sammanställning av institutioner i Sverige som har grundutbildning i psykologi. Fortsatt diskussion om genusperspektivet inom psykologiundervisningen. Det konstaterades att beslutet att införa två möten per år kunde leda till en alltför mager budget. Bidrag från institutioner övervägdes, bl.a. för att finansiera den

nya hemsidan och eventuellt också för finansiering av ett vetenskapligt pris avsett för yngre forskare. Den vid vårmötet diskuterade frågan om forskningsfinansiering beslöts följas upp via förfrågan till institutionerna om källor till forskningsfinansiering och omfattning av densamma. Förfarings sättet vid tillsättning av befordringsprofessorer diskuterades, särskilt det förhållandet att vissa högskolor inte följde den tidigare utsedda granskningsgruppens uppläggning och kriterier. Beslöts att utforma skrivelse till professorer och prefekter inom ämnet samt dekaner för att informera om Nationalkommitténs inställning, nämligen att tidigare procedurer och kriterier ska fortsätta att gälla. Skälen till detta ställningstagande är bl.a. att det är viktigt att ha en konsensus i landet om de kriterier som ska gälla, att kvaliteten på granskningsproceduren därmed lättare kan bibehållas och att granskningsproceduren kan genomföras på ett förhållandevis smidigt och snabbt sätt.

2002

Två möten har hållits under året (26 april och 25 oktober). AU har sammanträtt en gång (5 juni).

Inrättandet av ett pris för yngre forskare upptog en stor del av vårmötet. Bl.a. diskuterades finansieringen av ett sådant pris och olika möjligheter nämndes, såsom donationer och bidrag från institutioner. Beträffande den senare möjligheten, och i avvaktan på att lämplig donator kan erhållas, föreslogs att varje institution med forskarutbildning skulle kunna bidra med 5000 kr. I samband med att ett brev utskickades till 11 högskolor och universitet för information om kommitténs verksamhet gjordes också en förfrågan om universitetsinstitutionernas villighet att bidra till prissumman. Fem av de tillfrågade institutionerna uppgav sig vara villiga att bidra. Brev till tänkbara donatorer har också skickats ut. Beslöts att AU skulle utforma ett regelverk för priset. Kontakter med KVA har tagits under behandlingen av frågan.

Den vid vårmötet 2001 påbörjade diskussionen om Nationalkommitténs funktion och arbetsuppgifter fortsatte. En översikt av de olika typer av frågor som behandlats sedan 1995 presenterades och det konstaterades att kommittén inte mycket eller inte alls sysslat med vissa av de funktioner som angivits i det PM som utarbetats av prof. Erling Norrby. Ett exempel var kontakter och samarbete med andra Nationalkommittéer och discipliner. En diskussion har emellertid påbörjats om att försöka ordna något symposium över ämnesgränserna. Ett av förslagen gäller ett symposium av läget inom socialpsykiologiområdet sett utifrån psykologisk och utifrån sociologisk utgångspunkt.. Oavsett förslag har kommittén insett att finansieringsfrågan är den springande punkten och att kommittén i det fallet inte kan förlita sig på de resurser som KVA kan tillhandahålla. En annan punkt där kommittén gärna

ställer upp är utlåtanden för KVA:s räkning. Någon sådan verksamhet verkar inte tidigare ha förekommit inom Nationalkommittén för psykologi. En ökad rådgivande roll överhuvudtaget för kommittén ansågs önskvärd. Vid vårmötet fanns också KVA:s Astrid Auraldsson närvarande och hon informerade om att Nationalkommittéerna arbetsuppgifter skulle dryftas vid ett möte med kommittéernas ordförande senare under året. En del av de utredningar som Nationalkommittén sysslar med föreslogs kunna utföras som C-, eller D-uppsatser. Vidare beslöts att i enlighet med KVA:s önskemål årsberättelse för 2002 skulle författas.

En fungerande hemsida finns nu för kommittén och den administreras med hjälp av personal från Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. Meningen är att de olika utredningar och sammanställningar som utarbetas inom kommittén ska kunna presenteras på hemsidan. Det har också föreslagits att utöver presentation av material via hemsidan skulle kommittén vara betjänt av en skriftserie. Även möjligheten att marknadsföra kommitténs arbete via en broschyr har diskuterats.

Brev om kommitténs rekommendation beträffande befordringsprofessurer har skickats ut elektroniskt och det kan konstateras att inga negativa reaktioner mottagits. Kompletterande utskick behöver emellertid göras till bl.a. lärarförslagsnämnder.

Sammanställning av dels disputationer och licentiatavhandlingar och dels av institutioner i Sverige som har grundutbildning i psykologi har påbörjats. Ett av tidigare kommittémedlemmar påbörjat arbete med studieplan för övergången mellan psykologutbildning och forskarutbildning har tillsvidare avbrutits.

Arbetet med dokument rörande jämställdhetsfrågor och genusperspektiv har fortsatt och en preliminär version har presenterats. Arbetet fortsätter också beträffande institutionernas forskningsfinansiering.

I enlighet med en tidigare kommittés förslag kommer både långa och korta ämnesbeskrivningar att utarbetas. De områden som är aktuella är:

- biologisk psykologi
- kognitiv psykologi
- personlighetspsykologi
- socialpsykologi
- klinisk psykologi
- utvecklingspsykologi
- arbets- och organisationspsykologi
- perceptionspsykologi.

Under året diskuterades även den kritik som riktats mot BRÅ för tendenser att styra forskningsresultat. Psykologiforskare anlitas ibland av BRÅ och kommittén anser givetvis att en sådan styrning inte ska förekomma.

Kommittén har observerat att polisutbildningen knutits till universiteten på några orter i landet. Denna utbildning innehåller redan en del psykologiinslag, men kommittén avser att under kommande möten närmare informera sig om och diskutera de planer och möjligheter som kan finnas att bättre än hittills höja den akademiska kvaliteten på utbildningen och bredda de psykologiska inslagen. Området forensisk psykologi har hittills varit förhållandevis dåligt företrätt i Sverige.

Under året har ett Psykologihistoriskt Sällskap bildats i landet. Information om detta har lämnats i kommittén, som med intresse följer den fortsatta verksamheten. Sällskapet förväntas att bland annat intressera sig för de historiska aspekterna på både den akademiska forskningen i psykologi och psykologutbildningen i Sverige.

Ordföranden deltog vid KVA:s möte i december med företrädare för nationalkommittéerna.

Bo Molander
Ordförande